

Husa velká (*Anser anser*) v Ptačí oblasti Rožďalovické rybníky

*Increasing numbers of Greylag Goose (Anser anser) in the Rožďalovické ponds
Special protection area*

František STRÁNSKÝ

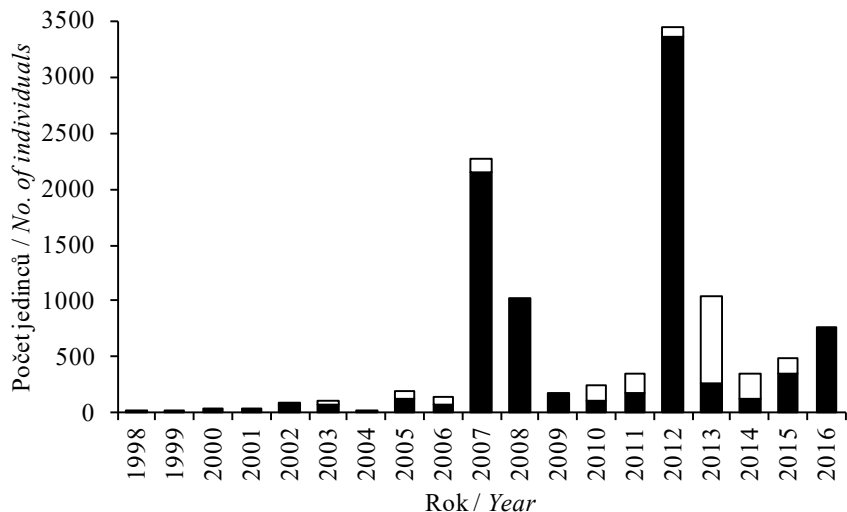
Sídlíště 53, 507 13 Vladice; e-mail: fr.stransky@seznam.cz

Husa velká (*Anser anser*) obývá zejména větší mělké stojaté vody s ostrůvky a s rozsáhlejšími litorálními porosty sousedícími s loukami a poli (ŠŤASTNÝ *et al.* 2006). Hnízdní rozšíření husy velké v České republice se silně mění. Stálý hnízdní výskyt byl ve 20. století zaznamenán pouze v rybníčních pánvích jižních Čech a na jižní Moravě (ŠŤASTNÝ & HUDEC 2016). Od začátku 90. let 20. století se ale začala početnost hus velkých pozvolna zvyšovat a husy se rozšířily i na další vhodná hnízdiště, zejména na Pardubicko (LEMBERK 1995, ŠTANCL & ŠTANCOVÁ 1995, ČESÁK 1998a, ČESÁK 1998b), do Poodří a Podkrušnohoří (ŠŤASTNÝ *et al.* 2006).

V Ptačí oblasti (PO) Rožďalovické rybníky (okresy Nymburk a Jičín, průměrná nadmořská výška 220 m n. m., rozloha 6 115 ha) se husa velká vyskytovala až do závěru 90. let 20. století pouze vzácně. Při jarním a podzimním tahu byla zaznamenána pouze výjimečně a v hnízdní době se zde nezdržovala vůbec. A to navzdory tomu, že se v oblasti nachází více než 20 relativně klidných rybníků, často obklopených dubohabrovými lesy (ŠOLTYS 2018).

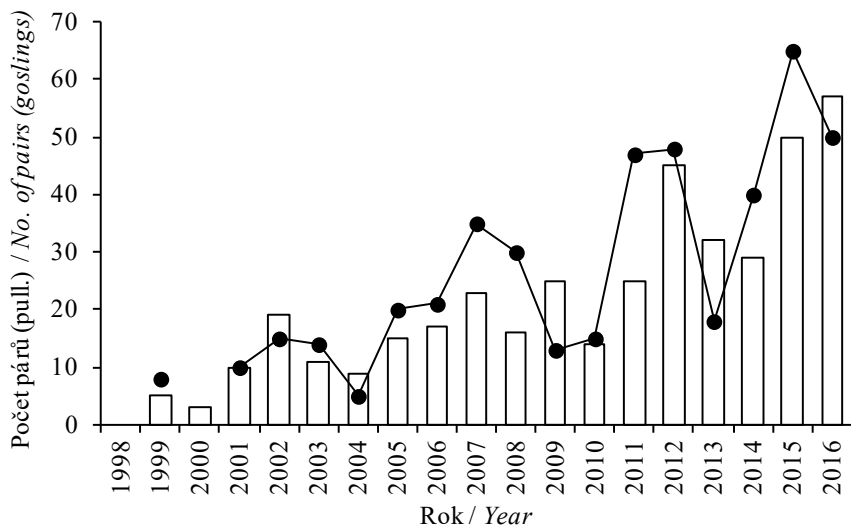
Príspevek shrnuje vývoj početnosti protahujících i hnízdicích hus velkých v PO Rožďalovické rybníky od roku 1998, kdy se husy v oblasti poprvé objevily ve větším počtu na jarním tahu, do roku 2016. Výsledky sčítání počtů hus velkých se týkají jedinců, které jsem osobně pozoroval, a to při frekvenci sčítání jednou týdně. Za jarní tah označuji období již od 1. 1. do 31. 3., v podzimním období jsem husy sčítal od 1. 9. do 30. 11. Kontrola byla prováděna ze stanovených bodů po obvodu lokality a vždy šlo o 3 body, ze kterých proběhlo sčítání na celé lokalitě. Body byly zvoleny tak, aby společně prostorově obsáhly celou lokalitu. Počty hnízdních párů jsem stanovil vždy až po vizuální kontrole, kdy pár vodil mláďata. Sčítání probíhalo na těchto lokalitách: rybníky Kojetín, Zrcadlo, Nečas, Pílský, Bučický a Hasina.

K trvalému obsazení PO Rožďalovické rybníky husou velkou došlo v mezidobí 1998 a 1999. V roce 1999 jsem při jarním tahu pozoroval více jak 20 jedinců a zaregistroval jsem 5 hnízdicích párů. Tyto páry vyvedly nejméně 8 mláďat. V prvních letech se husy soustřeďovaly zejména na rybníce Zrcadlo (koordináty: 50°18.58' S, 15°13.79' V, rozloha 0,5 km²) a na malém rybníčku Kojetín (koordináty 50°18.66' S, 15°16.11' V, rozloha 0,03 km²), později osídlily i rybník Nečas (koordináty 50°17.28' S, 15°14.23' V, rozloha 0,22 km²) a pravděpodobně hnízdí i na dalších vodních plochách.

Obr. 1: Počty husy velké (*Anser anser*) zaznamenané v jednotlivých letech v průběhu jarní (černá část sloupců) a podzimní (bílá část sloupců) migrace.

Fig. 1: Numbers of Greylag Goose (*Anser anser*) observed during spring (black part of columns) and autumn (white part of columns) migration in the Rožďalovické ponds Special protection area from 1998 to 2016.

Obr. 2: Počet hnízdičích párů hus velkých (sloupcový graf) a minimální počty vyvedených housat (spojnicový graf) v letech 1999 až 2016.

Fig. 2: Total number of breeding pairs (bar chart) and fledged goslings (point graph) of Greylag Goose in the Rožďalovické ponds Special protection area from 1998 to 2016.

V rozmezí let 2000 až 2006 jsem na jarním tahu v PO Rožďalovické rybníky zaznamenal v jednotlivém roce celkem 21 až 122 hus velkých (obr. 1). Počty hnízdících párů se pohybovaly od 5 v roce 1999 do 19 párů v roce 2002 a počet vyvedených mláďat v rozmezí od 8 v roce 1999 do 21 housat v roce 2006 (obr. 2). Od roku 2002 se na zdejších lokalitách začaly objevovat husy velké i při podzimním tahu v počtu 29 (rok 2002) až 122 (rok 2007) zjištěných jedinců.

Od roku 2007 dochází k výraznému nárůstu početnosti husy velké jak při jarním tahu, tak v počtu hnízdících párů a též pozoruji mnohem vyšší počty ptáků při podzimním tahu. Maximální počet hus jsem zaznamenal při jarním tahu v r. 2012: 3 360 ex., dále v r. 2007: 2 140 ex., a pak v roce 2008: 1 025 ex. (obr. 1). Hnízdní populace také stále narůstá, maximálně bylo zaznamenáno 57 párů a 50 vyvedených housat v r. 2016 (obr. 2).

Z výsledků dlouhodobého pravidelného sčítání je zřejmé, že husa velká v období 1998–2016 dokázala obsadit téměř všechny vhodné lokality ve zdejší ptačí oblasti a její početnost nadále narůstá. Jednotýdenní frekvence kontrol lokality nemusela zachytit maximální počet tahových jedinců a je pravděpodobné, že počty ptáků na tahové zastávce mohly být reálně o něco vyšší. Husa velká našla na Rožďalovických rybnících vhodné podmínky a její hnízdní populace zde není bezprostředně nijak ohrožená.

SOUHRN

Příspěvek shrnuje vývoj početnosti migrujících a hnízdících hus velkých (*Anser anser*) v ptačí oblasti Rožďalovické rybníky (okresy Nymburk a Jičín, průměrná nadmořská výška 220 m n. m., rozloha 6 115 ha) v letech 1998 až 2016. K trvalému obsazení sledované oblasti husou velkou došlo v roce 1999, kdy zde bylo na jarním tahu pozorováno více než 20 jedinců a na rybníce Zrcadlo zahnízdilo více než 5 párů. V prvních letech se husy soustřeďovaly zejména na rybníce Zrcadlo a Kojetín, později osídlily i další rybníky. Od roku 2007 dochází k výraznému nárůstu početnosti husy velké při jarním tahu i v počtu hnízdících párů. V roce 2016 v oblasti již hnízdilo minimálně 57 párů a vyvedeno bylo minimálně 50 housat.

SUMMARY

This article summarizes results of monitoring of the Greylag Goose (Anser Anser) numbers in the Rožďalovické pond Special protected area (Nymburk and Jičín districts, mean altitude 220 m a.s.l., more than 20 fishponds surrounded by deciduous woods, total area 6 115 ha) in 1998–2016. The species started breeding in the region in 1999 (5 pairs at Zrcadlo fishpond), at least 57 pairs bred and 50 goslings fledged in 2016. Numbers of Greylag Goose during spring migration are too increasing in recent years (maximum 3 360 geese recorded in 2012).

LITERATURA

- ČESÁK J. 1998a: Ptactvo Bohumilečského rybníka a jeho okolí. *Panurus* 9: 3–27.
 ČESÁK J. 1998b: Pět let hnízdění husy velké (*Anser anser*) na rybníku Baroch u Pardubic. *Panurus* 9: 123–124.
 LEMBERK V. 1995: Husa velká (*Anser anser*) hnízdí na Pardubicku *Panurus* 6: 97–98.
 ŠOLTYS V. 2018: Ptačí oblast Rožďalovické rybníky. In: VČP ČSO: *Ptačí území*. Dostupné

na <http://www.vpcso.cz/ptaci-oblast-rozdalovicke-rybniky>. Naposledy navštíveno 10. 9. 2018.

ŠTANCL L. & ŠTANCOVÁ H. 1995: Úspěšný návrat husy velké (*Anser anser*) na rybníky Bohdanečska. *Panurus* 6: 93–96.

ŠŤASTNÝ K. & HUDEC K. (eds) 2016: *Fauna ČR: Ptáci I*. Academia, Praha.

ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 2006: *Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice*. Aventinum, Praha.